

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

MPASSid

Muuttuvat käytänteet sijais- ja
testitunnuksissa

Kiira Noponen & Laura Von der Hagen

Mistä on kyse MPASSid:ssä ja oppijanumeron käytössä?

- Kaikilla MPASSid:n käyttäjillä pitää olla oppijanumero, joka erottaa käyttäjän yksiselitteisesti muista käyttäjistä koko Suomessa.
- Oppijanumero on käyttäjän identiteetin pysyvä yksilöivä tunniste, joka ei ole riippuvainen henkilön työtehtävistä, organisaatiosta taikka lähdejärjestelmästä.
- Oppijanumeron luonti onnistuu luonnolliselle henkilölle, oikeilla henkilötiedoilla. Henkilötiedot varmistetaan Väestötietojärjestelmän tietojen kanssa.
- Oppijanumero ei muodostu testi-henkilöille keksityillä henkilötiedoilla esim. oikeamuotoisella hetulla.
- Testihenkilölle muodostunutta puutteellista henkilö-oidia, ei saa tallentaa oppijanumerokenttään eikä käyttää MPASSid:ssä.

Mitä oppijanumerossa on hyvää?

- ✓ Yksilöi henkilön luotettavasti
- ✓ Ei sisällä henkilötietoja
- ✓ Pysyvä - ei muutu vaikka esimerkiksi henkilötunnus muuttuisi
- ✓ Vaikeampi väärinkäyttää kuin henkilötunnusta
- ✓ Yleistunniste koulutustoimialalla: MPASSid, KOSKI, Varda, opintopolku.fi...
- ✓ Pakollinen MPASSid:ssä
 - ✓ 6/2023 lähtien myös estetään MPASSid-käyttäminen ilman oppijanumeroa

Miksi jokaisella on oltava henkilökohtaiset tunnukset?

Henkilökohtaiset tunnukset ovat osa oppilaitosten identiteetin ja pääsyn hallintaa ja hyvästä tietoturvasta huolehtimista.

Jokainen käsittelee henkilötietoja omilla henkilökohtaisilla tunnuksilla.

- Pystytään tunnistamaan eli yksilöimään luotettavasti oppimateriaalipalveluiden käyttäjä.
- Käyttäjän yksilöinnissä hyödynnetään kansallista koulutustoimialan oppijanumeroa.
- Mikäli epäily henkilötietojen väärinkäytöstä syntyy, pystytään selvittämään käyttäjän identiteetti.
- Jokaisella käyttäjällä annetaan tarkoituksenmukainen käyttäjärooli ja työtehtäviin sopivat käyttövaltuudet.

Testaamisesta ja testitunnuksista

- Lähtökohtana, että tuotannossa tapahtuu tuotantokäyttö ja että testaus tapahtuisi erillisessä testaukseen tarkoitettussa ympäristössä.
 - Ihannemaailmassa kouluilla olisi käytössä testiympäristö integroituna testi-MPASSid-palveluun, joka olisi liitetty palveluntarjoajien demoympäristöön.
 - Mahdotonta koulutustoimijoille? Ja palveluntarjoajien pitäisi ylläpitää kouluille erillistä tuotannon kaltaista demoympäristöä?
- Pohditaan uusia vaihtoehtoisia tapoja testata?
 - Voisimmeko luottamusverkostossa sopia, että koulutustoimijat voisivat luoda ja käyttää testitunnuksia, joihin olisi liitetty ei luonnolliselle henkilölle kuuluva testi-oppijanumero ja testi-organisaatio?
 - Palveluntarjoaja sallisi testitunnuksen käytön ja yhdistäisi tiedot testi-henkilöön ja ohjaisi käyttäjän demoympäristöön, jossa ei olisi tuotannon dataa?

Testitunnuksien osalta vielä pohdittavaa?

- Pitäisi pystyä varmistamaan, että testi-oppijanumeroita ei voisi käyttää esimerkiksi sijaisilla?
- Miten palveluntarjoajat sitoutuisivat testitunnuksiin ja vaadittavien ominaisuuksien kehittämiseen?
 - Palvelujen tuotanto- ja testidata pystyttävä erottamaan toisistaan.
 - Lopulta palveluntarjoaja päättäisi, voiko testi-tunnuksia käyttää.
- Pitäisikö MPASSid-palvelussa varmistaa, että testi-oppijanumeroilla sallittaisiin ainoastaan testi-organisaatiot?
 - Opetushallitus selvittää, voiko oppijanumerorekisteriin tehdä tuotannon puolelle testi-oppijanumeroita?

Seuraavassa lisää oppijanumerosta

Mikä on oppijanumero?

- Oppijanumeron käytöstä säädetään laissa (Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä 884/2017)
- Oppijanumero on henkilölle annettava pysyvä tunnus, jota käytetään henkilön yksilöintiin, kun henkilötietoja tallennetaan, käsitellään ja luovutetaan.
 - <https://wiki.eduuni.fi/display/OPHPALV/Oppijanumeron+haku>
- **Yhdellä henkilöllä voi olla yksi oppijanumero, joka pysyy samana, vaikka henkilö vaihtaisi työpaikkaa tai tehtäviä.** Oppijanumero ei myöskään muutu vaikka henkilötunnus muuttuisi.
- Oppijanumerosta ei voi tunnistaa henkilöä, eikä se paljasta henkilöstä muita henkilötietoja. Oppijanumero on kuitenkin luonnolliseen henkilöön yhdistettävä tieto, joten kyseessä on henkilötieto, jota tulee käsitellä asianmukaisesti. Oppijanumero sellaisenaan ei ole erityinen henkilötieto tai salassa pidettävä tieto.

2/2 Mikä on oppijanumero?

- **Oppijanumerorekisteriin lisättävä henkilö tulee yksilöidä**, jotta hänelle muodostuu yksiselitteinen identiteetti ja hänen identiteettiinsä liittyviä tietoja voidaan käsitellä rekistereissä ja tietovarannoissa luotettavasti.
 - Yksilöinti suoritetaan automaattisesti silloin, kun henkilöllä on suomalainen henkilötunnus ja nimitiedot täsmäävät väestötietojärjestelmässä oleviin tietoihin.
 - Mikäli tiedoissa on virheitä tai puutteita, yksilöintiä ei suoriteta automaattisesti. Tällöin henkilö päätyy virhelistalle eikä henkilölle muodostu oppijanumeroa, ainoastaan puutteellinen henkilö-oid.

1/2 Milloin oppijanumeroa voi käyttää?

- Oppijanumeron käytöstä säädetään laissa (Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä 884/2017)
- Oppijanumero voidaan käyttää henkilön yksilöintiin
 - toteutettaessa varhaiskasvatukseen, opetukseen tai koulutukseen liittyviä lakisääteisiä tehtäviä sekä
 - toteutettaessa Opetushallituksesta annetussa laissa (564/2016) tarkoitettuja tehtäviä,
 - jos henkilön yksilöinti on välttämätöntä kyseisten tehtävien toteuttamisessa.
 - Lakisääteisillä tehtävillä tarkoitetaan* esimerkiksi hakeutumista varhaiskasvatukseen, opetukseen tai koulutukseen taikka opetustoiminnan järjestämistä.

2/2 Milloin oppijanumeroa voi käyttää?

- Oppijanumeron käyttö tulee arvioida tapauskohtaisesti.
- Koulutuksen järjestäjä arvioi, missä käyttötatarkoituksissa oppijanumeroa on perusteltua hyödyntää henkilön yksilöimiseksi.
- Arvioinnissa tulee huomioda, että oppijanumero on henkilötieto, kun se yhdistetään muihin henkilötietoihin, joiden perusteella henkilö pystytään tunnistamaan.

Miten oppijanumeron saa?

- Oppijanumero muodostuu pääsääntöisesti automaattisesti, kun henkilö/oppija lisätään Oppijan palvelukokonaisuudessa olevaan tietovarantoon tai rekisteriin (esim. KOSKI).
- Oppijanumeron voi myös hakea erikseen esimerkiksi opettajille. Tähän tarkoitukseen OPH:lla on erillinen käyttöliittymä ja rajapinta oppijanumeron hakuun
- Oppijanumeron haku käyttöliittymän kautta -> ks. [syyskuun webinaari](#)

2. Oppijanumeron haku rajapinnan eli oman lähdejärjestelmän (esim. Primus) kautta

- Mikäli lähdejärjestelmästä on toteutettu integraatio oppijanumerorekisteriin, oppijanumeron voi hakea suoraan lähdejärjestelmään
- Käyttö edellyttää tiedonsiirtoon tarvittavaa palvelukäyttäjätunnusta. Tunnus ja salasana syötetään lähdejärjestelmässä niille varattuihin kenttiin
- Lähdejärjestelmän toimittaja ohjeistaa oppijanumeron hausta lähdejärjestelmän kautta

Milloin virheitä voi syntyä?

- Yleisimmät virhetilanteet syntyvät, kun:
 - Koulutuksenjärjestäjä tuo testihenkilön tiedot
 - Koulutuksenjärjestäjä tuo henkilön väärällä tai keksityllä henkilötunnuksella
 - Koulutuksenjärjestäjä tuo henkilön väärällä nimellä – tai nimi on eri tavalla väestötietojärjestelmässä
- Jos tiedoissa on virhe, henkilö ei saa oppijanumeroa
- Virheet tulee aina korjata sekä lähdejärjestelmään että Opintopolkuun!

Miten virheet havaitaan?

- Oppijanumeroa ei muodostu omaan lähdejärjestelmään
- Oppijanumerohaun pääkäyttäjä tarkistaa virheet Opintopolun virheraportilta <https://virkailija.opintopolku.fi/henkilo-ui/oppijoidentuonti>
- Lisäksi virheistä voi tulla muita virheilmoituksia järjestelmäkohtaisesta toteutuksesta riippuen

Muut virhetilanteet, kysymykset ja epäselvyydet

- Ole yhteydessä matalalla kynnyksellä!
- Oppijanumerohaun [ohjeet kootusti](#)
- Opetushallituksen asiakaspalvelu:
 - Oppijanumeron haku: yhteisetpalvelut@opintopolku.fi
 - Oppijanumeron käyttö MPASSid:ssä: mpass@oph.fi
 - *Muista toimittaa henkilötiedot turvapostilla!*

Pääpointit

1. Oppijanumero lisää tietoturvallisuutta koulutustoimialalla.
2. Myös sijaisille henkilökohtaiset tunnukset.
3. Korjaa mahdolliset virheet tai ole yhteydessä Opetushallitukseen.
4. Käsittele henkilötietoja aina huolellisesti.

Haasteita ja ratkaisuja?

- Koulutustoimijat ovat käyttäneet lyhyissä sijaisuuksissa yleiskäyttöisiä tunnuksia.
 - Koska lyhytaikaisiin sijaisuuksiin on vaikea saada tunnuksia tehtyä tarpeen vaatimassa aikataulussa?
- Riskinä, että yleiskäyttöisiä tunnuksia ei suljeta ja että sijaisuuden päätyttyä henkilö voi käyttää tunnuksia?
- Riskinä, että yleiskäyttöiset tunnukset päätyvät ulkopuolisille henkilöille?
- Voisiko henkilöille, jotka työskentelevät toistuvasti sijaisina tehdä henkilökohtaiset tunnukset, jotka voidaan ottaa ja poistaa käytöstä työsuhteen keston mukaan?
- Kun MPASSid edellyttää henkilökohtaisia tunnuksia ja oppijanumeroa, myös oppijanumero pitää pystyä generoimaan nopeasti.

Kiitos!

